

Yttrande över promemorian En museimyndighet för hela den historiska utvecklingen i Sverige (Ku2016/01365/KL)

I promemorian föreslås att en central museimyndighet ”med ansvar för hela den historiska utvecklingen i Sverige” skapas. För att åstadkomma detta ska de verksamheter som ingår i myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet (LSH) införlivas med Statens historiska museer (SHMM).

Sammanfattning

- Statens försvarshistoriska museer (SFHM) anser att SHMM eller en särskild utredare bör ges i uppdrag att utreda vilka ekonomiska, personella, lokalmässiga m.m. förutsättningar som krävs för att SHMM ska kunna ges ett nytt och utvidgat uppdrag avseende Sveriges politiska och ekonomiska utveckling fram till nutid.
- SFHM anser att frågan om vilket samlingsansvar som följer av ett förändrat uppdrag för SHMM måste tydliggöras liksom gränsdragningen mot i första hand Nordiska museet men också mot övriga centralmuseer.
- SFHM anser att ett inordnande av delar av LSH kan göras på sikt men inte som ett första steg. I sammanhanget bör även övervägas ett inordnande av Vasamuseet och Sjöhistoriska museet i det nya SHMM och av Marinmuseum i SFHM.

SFHM:s synpunkter

Inledningsvis vill SFHM erinra om att samtliga centrala museer i Sverige har i uppdrag att skildra delar/aspekter av den historiska utvecklingen i Sverige. Promemorians rubrik ”En museimyndighet för hela den historiska utvecklingen i Sverige” är därför olyckligt vald. Även formuleringen om att SHMM ska ges en förnyad roll ”som är både drivande och ledande i museisektorn som helhet” väcker naturligtvis frågan om centralmuseerna inte längre skall vara sidoställda myndigheter/institutioner. Här behövs ett klagörande.

Enligt promemorian ”saknas en central museimyndighet som har både uppgiften och förutsättningarna för att belysa Sveriges historia från äldsta tid till i dag.”

Statens försvarshistoriska museer (SFHM) delar till viss del denna uppfattning så till vida att det inte finns något centralmuseum som har ett utpekade ansvar för Sveriges politiska och ekonomiska historia under modern tid (nya tiden). Denna brist är otillfredsställande och promemorian kan utgöra en bra startpunkt för fortsatt diskussion/utredning om hur detta kan åtgärdas.

Promemorians förslag för att råda bot på detta, att införliva LSH med SHMM, löser emellertid inte problemet och utgör enligt SFHM:s mening inte heller ett logiskt första steg till en lösning. En sammanläggning kan genomföras i ett senare skede men kanske inte genom att LSH i sin helhet införlivas.

Myndigheterna SHMM och LSH har det gemensamt att de institutioner som ingår i respektive myndighet inte naturligt hör samman vilket i sig kan utgöra skäl till att ompröva organisationsstrukturen. Å andra sidan handlar det om två välfungerande myndigheter som löser sina uppdrag på ett bra sätt. Eventuella beslut om förändringar bör därför vara ordentligt analyserade och långsiktigt hållbara eftersom större organisationsförändringar oftast påverkar berörda verksamheter negativt under en övergångsperiod.

Institutionen Historiska museet är i dag huvudsakligen ett arkeologiskt museum vilket också återspeglas i de mycket omfattande samlingarna.

Om myndigheten SHMM:s uppdrag ska utvidgas till att omfatta den svenska historien ända fram till nutid så bör med det också följa ett samlingsansvar för motsvarande period. Museer konstitueras ju egentligen av sina samlingar. De samlingar som LSH ansvarar för är mycket specifika och kan inte sägas spegla den aktuella perioden på ett relevant sätt.

Det här är en viktig fråga som promemorian inte behandlar men som behöver genomlysas ordentligt. Ska t.ex. det nya historiska museet ta över delar av andra centralmuseers samlingar? I sammanhanget är det också mycket viktigt att tydliggöra gränsdragningen mellan det nya historiska museet och i första hand Stiftelsen Nordiska museet men också övriga centralmuseer.

Enligt SFHM:s bedömning så krävs det att helt nya resurser tillförs för att SHMM ska kunna axla ansvaret att bygga upp en helt ny verksamhetsgren. Ett första steg i en förändringsprocess skulle kunna vara att SHMM eller en särskild utredare ges i uppdrag att analysera vilka ekonomiska, personella, lokalmässiga m.m. förutsättningar som krävs för att klara uppgiften. En sådan analys saknas i promemorian.

I uppdraget bör också ingå att pröva om hela eller delar av LSH ska integreras i den nya myndigheten och hur det i så fall ska genomföras. LSH har t.ex. till skillnad från SHMM en matrisorganisation med gemensam samlingsförvaltning. Det finns enligt SFHM skäl att överväga om Stiftelsen Hallwylska museet i stället bör inordnas under Nordiska museet där den Hallwylska professuren redan finns liksom besöksmål som Svindersvik, Tyresö slott och Julita.

Promemorians förslag ger inte SHMM de förutsättningar som behövs för ett nytt och utvidgat uppdrag. I sak riskerar förslaget begränsas till att inte bli mycket mer än ett förändrat huvudmannaskap för LSH då pm:an slår fast att Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet är starka verksamheter som fortsatt bör bevaras och utvecklas. SFHM invänder inte mot den bedömningen men någon ny

”box”, som ska svara för det nya uppdraget, tillkommer därmed inte på SHMM:s organisationskarta.

Om SHMM ska ges ett utvidgat uppdrag att skildra Sveriges politiska och ekonomiska historia fram till nutid kan även övervägas om Vasamuseet och Sjöhistoriska museet ska inordnas i den nya myndigheten tillsammans med Livrustkammaren och Skoklosters slott. Med Vasamuseet i organisationen skulle den nya myndigheten tillförsäkras de ekonomiska resurser som enligt SFHM är nödvändiga för ett förändrat och utvidgat uppdrag. Marinmuseum bör enligt SFHM under alla omständigheter återföras till SFHM så att de försvarshistoriska samlingarna återigen kan inrymmas i en och samma organisation.

Beslut i detta ärende har fattats av överintendent Staffan Bengtsson. Närvarande vid ärendets slutliga beredning har också varit stabschef Helene Rånlund.

Staffan Bengtsson
Överintendent